

באר

ה"אור החיים הקדוש"

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש

כתקנת מורינו הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

אלימלך בידרמן

שליט"א

כתקנת מורינו הגה"צ רבי

פרשת ויקרא פ"ה

באר ה"אור החיים הקדוש"

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש כתקנת מורינו הגאון רבי אלימלך בודרמן שליט"א

פרשת ויקרא פ"ה

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר: {א א}

מדלגין מתחילת הפסוק ומתחילין מכאן:

ויקרא אל משה. צריך לדעת למה לא הזכיר שם הקורא, והגם שהזכירו אחר כך, מן הראוי להזכירו בתחלה וממילא מובן כי הוא המדבר כשיאמר ויקרא ה' וגו' וידבר. ואולי שיכוין הכתוב להודיע תעצומותיו יתברך שיקרא בקול גדול ולא ישמענו זולת את אשר יחפוץ, והוא אומר ויקרא אל משה שהגם שקרא לא נשמע הדבור אלא אל משה ולא למי שלפניו, ולפי זה אם היה אומר הכתוב ויקרא ה' אל משה תבין שה' קרא בקול גדול אבל הגעת הקול למשה היה בקול נמוך שישער משה בדעתו שאפשר שאותם שרחוקים קצת ואינם בסמוך לו לא ישמעו ואין כאן חידוש פלא ה', לזה אמר ויקרא אל משה פירוש כי גם לגבי משה היתה קריאה בקול גדול ששמע קול גדול, והן הן נוראותיו יתברך שלא שמע זולתו. עוד נראה טעם שלא הזכיר שמו יתברך בקריאה, שיותר בחר למעלת השם להזכירו בדבור של מצוה מעל הקריאה שאין בה אלא הזמנה בעלמא או דרך כבוד לפי המדרש.

כאן מדלגין עד סוף הפסוק

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן בהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: {א ב}

מדלגין מתחילת הפסוק ומתחילין מכאן:

ובדרך רמז יכוין על זה הדרך, לצד שראו שהקריב ה' את משה אליו ויקרא לו מתוך כולם ועשה יקר וגדולה למשה, לזה אמר אדם כי יקריב כל כך הקרבה לשכינה אין זה אלא מכם פירוש מצד ישראל כי באמצעותם היא ההגשה, וכמו שכתבנו למעלה שלא היה מדבר ה' עמו אלא בשביל ישראל, וצא ולמד ל"ח שנה שהיו ישראל נזופים נתרחק מעליו הכבוד ולא דבר אתו אלהים. עוד ירמוז לצוות את אנשי חיל להשתדל לקרב לבבות עם בני ישראל לעבודת ה', ולזה יקרא קרבן לה', כי על ידי חטא האדם יפרד הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים דכתיב (ויקרא יז) ואתם הדבקים בה' ויהיו נבדלים ומרוחקים מהשכינה, והאדון ברוך הוא יקפיד כביכול על הדבר ויתאוה לקרב אותם אליו, וצוה להוכיח

לכל הרחוק ולקרב לבו, גם העניש למעלים עין מהדבר, וזה לך האות אשר צוה ה' להתחיל ממקודשיו והגדיל שכר המזכה כמאמר התנא (אבות פ"ט) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כי ישמרנו ה' משגיגות, והם הדברים הנאמרים כאן.

אדם דקדק לומר אדם לשון חשיבות כאמור בזוהר (פזיע מט) כי יקריב ואת מי יקריב פירש הכתוב ואמר מכם מן הפחותים שישנם בכם אשר פשעו בה' ויאמרו לאל סור ממנו ונתרחקו מדביקותו יתברך את זה יקריב, ולזה יקרא קרבן לה' כי יקריב נצר מטעיו קודש לשרשו, ואדם כזה אין צריך להביא לא נדר ולא נדבה גם אין מציאות להביא לו חטאת ולא אשם, על דרך אומרים ו"ל (אבות פ"ט) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו ואם אין שוגג אין קרבן, ואחר שגמר אומר מעשה קרבן הנכבד והמעולה אמר מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם דבר זה ישנו בכל אדם כי לא כל ישיגו בחינת רבים השיב מעון:

ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר אם נקבה תמים יקריבנו לפני ה': {ג א}

אם זכר. שלא לעשות הדרגה לזכר בשלמים לזה אמר אם והבן:

דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: {ד ב}

מדלגין מתחילת הפסוק ומתחילין מכאן:

נפש. אמרו רז"ל (טו"ט) לרבות גרים, ואם לכלול נשים היה לו לומר אדם כי יחטא כי אדם כולל זכר ונקבה דכתיב (בלשון פ"ט) ויקרא שמם אדם. ובדרך רמז יכוין כי לצד שנפש של אדם רשע היא נחסרת לצד מעשה הרע באמצעות העון במזיד ולזה יקרא הרשע בחייו מת דכתיב (יחזקאל יט) במות המת כי אין לו נפש, והוא ג"כ אומר (פז"ט) אם בעל נפש אתה, והודיעו הכתוב כי תחסר הנפש גם בחטא השוגג, האמת שלא תחסר כולה אלא מקצתה ולצד מחסור כזה הוא אשר אמר ה' כי יביא קרבן ובוזה תתקרב

באר ה"אור החיים הקדוש"

פרשת ויקרא פ"ה

במשפטי ה'.

ג' וכחש בעמיתו, פירוש שמרשיע את הצדיק כשתובע ממנו פקדונו וכו' והוא אומד לו לא היו דברים מעולם, ומשימו מכחש, והוא אומר וכחש בעמיתו, פירוש משים הכיחוש בעמיתו, שהוא הנגזל ממנו, משימו רשע, שתובע דבר שאינו שלו ואומר לו למה תשקר עלי ויריב עמו. והנה ב' דברים אלו אינם אלא בפקדון או בתשומת יד או בגזל כשגזול ממנו את שלו, או עושק שכר שכיר, אבל במצא אבדה אין בה כחש בעמיתו, לזה אמר הכתוב בפני עצמה, או מצא אבדה וכחש בה וגו'.

עוד ירמוז שלשה דברים רעים הגורמת הנפש המרשעת. הא' היא נחסרת מאורה וממעלתה, והוא אומר נפש כי תחטא לשון חסרון בנפש עצמה.

ב' ומעלה מעל בה' על דרך אמרו אנשי אמת כי אין לך נפש מישראל שאין שפע נשמתו יורד לה להתקיים שזולת זה אין לה חיות, זולת הנפש אשר עלתה צחנתה ובאשה בעון פלילי לזה יכרת ממנה השפע האלהי, כאומרו (פלאשם יז) ונכרתה הנפש ההיא, ודרך השפע בא דרך ב' חוטין דקים, דרך ב' נקבי האף, והוא דרך מקום דביקות הנפש עם קונה, כאומרו (פכיס ד ז) ואתם הדבקים בה' אלהיכם:

והנה בחטא האדם מהחטאים כאלה הנפש היא שולטים בה ובשפעה החיצונים כידוע, ונהנים מהשפע האלהי הרשעים ההם, וזהו אומר ומעלה מעל בה', כביכול באור הנמשך ממנו, והוא סוד הרמוז באומרו (פפלי כח ז) גוזל אביו ואמו וגו' חבר הוא לאיש משחית, פירוש לצד שמתחבר לבחינת הרע הנקרא איש משחית, והבן:

הג' כי גם לכללות הקהל הוא גורם הכחשה, פירוש לצד שכל ישראל כאחד רעת אחד תסובב רע לכל הנצר, והוא אומר וכחש בעמיתו שנעשית עמיתו כחושה מצדו רחמנא ליצלן, והוא מה שרמוז בפסוק (ס) גוזל אביו ואמו ואמר ז"ל (פכסו פ) אמו זו כנסת ישראל כי באמצעות אנשי חיל מתרבה בכללות עם ה' השלום והטוב והחיים:

הנפש לשורשה ויאיר אורה כבתחלה אבל במזיד שתחסר כולה לא יועיל תקנת הקרבן כי אין נפש במציאות לקרבה עד אשר ישוב ויעבור עליו יוה"כ ויחיה ע"ד אומר (יחזקאל יח) השיבו וחיו:

וּנְפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוּ רָאָה אוּ יָדַע
אם לוא יגיד ונשא עונו: (ה' א')

כי תחטא. צריך לדעת לאיזה ענין אמר כי תחטא שלא היה לו לומר אלא כי תשמע קול וגו', ונראה כי להיות שלא הוצרך זה להשיעו לזה אלה לצד שלא רצה להעיד עדות שיש לו לזכותו, כי בתחלה ישאל ממנו עדותו בלא השבעה, ועל כפירתו קורא עליו הכתוב כי תחטא, כי חטא הוא זה לדבר שקרים, ואם שמעה קול וגו' תתחייב בקרבן. ובזה תתיישב וא"ו של ושמעה שורה שזולת זה הוא החטא הרשום בו חטאה:

כאן מדלגין עד סוף הפסוק

נְפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וּמַעְלָה מַעַל בַּה' וְכַחַשׁ בְּעַמִּיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוּ
בְתַשׁוּמַת יָד אוּ בְגִזְל אוּ עֲשָׂק אֶת עַמִּיתוֹ: (ה' כ"א')

נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו. צריך לדעת למה אמר כי תחטא, ואין לנו לפרש כאן כי החטא הוא ההכחשה, שהרי הוא אומר וכחש בעמיתו. עוד אומר מעל בה' מה שלא אמר בכל החטאות. עוד אומר וכחש בעמיתו שלא היה צריך לומר בעמיתו. גם שיעור התיבה אינו מדוקדק:

ואולי כי יודיע הכתוב שלשה ענפי רשע שיעשה בעל עבירה זו.

הא' נטילת דבר שאינו שלו, הוא ענף הגזל.

ב' ומעלה מעל בה', פירוש בה' כביכול עשה המעל פירוש לשון שינוי, כי הוא שפט על פי המעשים וזיכה לזה שיהיה לו ממון, וכשזה בא וגוזלו נמצא שגורם מעילה בה' ששינה עליו את הדין, שלא עמד בידו ממה שהגיעו כפי משפט ה', ונמצא ה' כביכול נחשד שלא עשה משפט צדק, ואולי שכפל לומר ומעלה מעל, ולא הספיק לומר ומעלה בה', נתכוין לכלול גם כן צד הגזלן, כי גם לצדו מעל בה' כביכול כי הוא דנו בחסרון הלקוח,

והוא נוטל מה שלא נקצב עליו

לעילוי נשמת
הרה"ח ראובן בן הרה"ח ישראל עוזר קליין זצ"ל
נלב"ע בחג השבועות תשע"א